

Obehöriga lärare i grundsärskolan

Läsåret 2021/22

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2022-11-17

Diarienummer: 2022:2693

Skolverket, Stockholm 2022

Innehåll

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Om statistiken	5
Sammansättning och erfarenhet.....	7
Antal obehöriga lärare.....	7
Könsfördelning och ålder	9
Kommungrupper	11
Erfarenhet i yrket	12
Anställningsform	13
Undervisningsämnen och årskurser.....	15
Årskurser	15
Antal undervisningsämnen.....	17
Undervisningsämnen	18
Utbildningsbakgrund	21
Lärare med pedagogisk högskoleexamen men som saknar lärarlegitimation.....	21
Lärare med viss eftergymnasial pedagogisk utbildning men som saknar pedagogisk högskoleexamen.....	22
Lärare som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning	23

Sammanfattning

Läsåret 2021/22 saknar 4 091 lärare som undervisar i grundsärskolan behörighet att undervisa i skolformen. Det motsvarar 81 procent av de lärare som undervisar i grundsärskolan. De obehöriga lärarna omfattar såväl personer med lärarlegitimation men utan behörighet att undervisa i just grundsärskolan, som personer helt utan eftergymnasial pedagogisk utbildning.

I denna studie delar vi in de obehöriga lärare som saknar behörighet i skolformen i följande fyra grupper utifrån deras utbildningsbakgrund och beskriver dem bland annat utifrån aspekter som kön, hur länge de har arbetat som lärare och vilken anställningsform de har.

1. Lärare med legitimation med behörighet för en annan skolform än grundsärskolan

Majoriteten, 75 procent, av de obehöriga lärarna i grundsärskolan tillhör denna grupp. I årskurs 1-3 är andelen ännu större, 83 procent av de obehöriga lärarna som huvudsakligen undervisar i dessa årskurser har lärarlegitimation, men är behörig för annan skolform än grundsärskolan. Ungefär hälften av lärarna i denna grupp har arbetat som lärare 11 år eller längre och 93 procent av dem har en tillsvidareanställning.

2. Lärare med en pedagogisk högskoleexamen men som saknar lärarlegitimation

Bland de obehöriga lärarna är denna grupp den minsta, cirka 2 procent av dem tillhör denna grupp. En stor andel av dessa lärare är äldre och har arbetat många år i yrket. Vanligast är att lärare i denna grupp har en lärarutbildning för förskola och fritidsverksamhet, 46 procent, har denna utbildning.

3. Lärare med viss eftergymnasial pedagogisk utbildning men som saknar pedagogisk högskoleexamen

Denna grupp utgör 5 procent av de obehöriga lärarna. Inom gruppen har majoriteten, 67 procent, en eftergymnasial pedagogisk utbildning som är två år eller längre. Lärare i denna grupp är yngre och i lägre grad tillsvidareanställda än de med pedagogisk högskoleexamen eller lärarlegitimation. Ungefär 53 procent har en tillsvidareanställning.

4. Lärare som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning

Gruppen utgör den näst största bland de obehöriga lärarna. Ungefär 18 procent av de obehöriga lärarna saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning. Lärare i denna grupp är, likt de med viss eftergymnasial pedagogisk utbildning men som saknar pedagogisk högskoleexamen, i högre utsträckning yngre och i lägre grad tillsvidareanställda. Hela 64 procent i gruppen saknar helt någon form av eftergymnasial utbildning.

Bakgrund

En förutsättning för en likvärdig skola och undervisning av god kvalitet är att alla elever och barn möter kompetenta och behöriga lärare och förskollärare. En relativt stor andel av de som undervisar i den svenska skolan är dock inte behöriga. Läraresförsörjningen är ett av de utvecklingsområden som Skolverket prioriterar och det finns ett behov av att få en vidgad nulägesbild av personalsituationen i skolan. Skolverket har därför under 2022 tagit fram denna lägesbeskrivning av obehöriga lärare i grundskolan, som ett underlag för arbetet med det prioriterade området lärarförsörjning. En liknande lägesbeskrivning redovisades för grundskolan hösten 2021.

Om statistiken

I den här studien beskriver vi med hjälp av registerdata från Skolverkets lärarregister de obehöriga lärarna¹ som undervisade i grundskolan läsåret 2021/22. Med obehörig avses i denna studie lärare med en lärar- eller speciallärartjänst i grundskolan som saknar behörighet att undervisa i skolformen. Utöver dessa obehöriga lärare finns det även obehöriga lärare med lärarlegitimation och behörighet för grundskolan men som saknar behörighet i sina undervisningsämnen och/eller de årskurser läraren undervisar i. Den population som studien belyser är avgränsad till lärare med legitimationskrav².

De obehöriga lärarna delas i denna studie in i följande fyra grupper utifrån deras utbildningsbakgrund:

1. Lärare med legitimation med behörighet för en annan skolform än grundskolan
2. Lärare med pedagogisk högskoleexamen men som saknar lärarlegitimation
3. Lärare med viss eftergymnasial pedagogisk utbildning men som saknar pedagogisk högskoleexamen
4. Lärare som helt saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning

Studien belyser gruppen obehöriga lärare främst utifrån deras utbildningsbakgrund och undervisningsämnen, men även utifrån aspekter som exempelvis kön, erfarenhet och anställningsform. Studien kompletterar de uppgifter om lärarnas behörighet i Skolverkets officiella statistik om pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning som publicerades i mars 2022.

Alla uppgifter i studien avser prioriterad tjänst utifrån tjänstgöringsomfattning om inget annat anges, det vill säga varje lärare har räknats till de årskurser/inriktning

¹ Med lärare avses i denna studie de som har en tjänst som lärare eller speciallärare i grundskolan.

² Undantag från legitimations- och behörighetskravet finns för undervisning som avser modersmål. Även lärare vid fristående skolor med waldorfpedagogisk inriktning är undantagna. De lärare som under en tidsbegränsning är undantagna legitimationskravet inkluderas dock i studien. Under en period får lärare som anställdes före den 1 juli 2011 ansvara för undervisning och betygssättning i grundskolan, gymnasieskolan, specialskolan och särskild utbildning för vuxna även om de inte har legitimation. Detta gäller mellan den 1 december 2013 och den 30 juni 2028.

och den huvudmannatyp där läraren har sin huvudsakliga tjänstgöring i grundskolan.

Uppgifter om lärarnas behörighet har hämtats från Skolverkets förskolläro- och lärolegitimationsregister och omfattar alla lärare som har fått en lärolegitimation utfärdad till och med den 10 februari 2022. Uppgifter om lärarnas utbildning hämtas från Universitets- och högskoleregistret samt från registret över befolkningens utbildning (UREG). Uppgifter från registret avser utbildning till och med vårterminen 2021.

Uppgifterna om pedagogisk personal samlas in årligen av Statistikmyndigheten SCB på uppdrag av Skolverket. Mätdatum för uppgifterna som utgör underlag för denna studie är den 15 oktober 2021.

Sammanställning och erfarenhet

I följande avsnitt tittar vi närmre på gruppen obehöriga lärare utifrån bland annat deras utbildningsbakgrund, ålder, erfarenhet i yrket samt anställningsform. Utöver detta beskrivs hur fördelningen mellan de olika grupperna av obehöriga lärare varierar mellan olika kommungrupper.

Antal obehöriga lärare

Av de totalt 5 032 lärarna som utgör totalpopulationen i denna studie är 14 procent behöriga i minst ett av sina undervisningsämnen, vilket redogörs i nedanstående tabell. Utöver dessa lärare finns det obehöriga lärare som är behöriga att undervisa i skolformen men som saknar undervisningsämnen eller behörighet i de ämnen och/eller årskurser som läraren undervisar i. Dessa lärare utgör 5 procent av totalpopulationen. Resterande 81 procent saknar behörighet att undervisa i skolformen. Det är dessa lärare som studien huvudsakligen fokuserar på.

Tabell 1. Antal och andel behöriga och obehöriga lärare i grundsärskolan efter huvudmannatyp läsåret 2021/22

	Antal lärare	Därav med	
		Kommunal huvudman	Enskild huvudman
Samtliga lärare och speciallärare	5 032	4 839	193
<i>därav andel</i>			
Behöriga i minst ett undervisningsämne eller ämnesområde	14%	14%	7%
Behöriga i grundsärskolan men inte undervisningsämne ³	5%	5%	3%
Obehöriga lärare	81%	81%	90%

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

De obehöriga lärarnas utbildningsbakgrund varierar, vilket beskrivs i nedanstående tabell. Majoriteten har lärarlegitimation, men inte behörighet för grundsärskolan, 75 procent av samtliga obehöriga lärare tillhör denna grupp. Näst störst är gruppen som helt saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning, 18 procent tillhör denna grupp. Cirka 2 procent saknar lärarlegitimation, men har pedagogisk högskoleexamen och 5 procent har inte pedagogisk högskoleexamen, men viss eftergymnasial pedagogisk utbildning.

³ Här ingår även lärare som saknar undervisningsämnen men är behöriga att undervisa i grundsärskolan.

Tabell 2. Antal och andel obehöriga lärare i grundsärskolan efter utbildningsbakgrund och huvudmannatyp läsåret 2021/22

	Antal lärare	Därav med	
		Kommunal huvudman	Enskild huvudman
Obehöriga lärare	4 091	3 918	173
<i>därav andel som</i>			
1. Har lärarlegitimation, men inte behörig i grundsärskolan	75%	75%	58%
2. Saknar lärarlegitimation, men har pedagogisk högskoleexamen	2%	2%	2%
3. Har inte pedagogisk högskoleexamen, men viss eftergymnasial pedagogisk utbildning	5%	5%	12%
4. Saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning	18%	17%	28%

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Fördelningen mellan de olika grupperna av obehöriga lärare varierar något mellan kommunala och enskilda huvudmän. Tabellen visar att andelen obehöriga med behörighet för annan skolform än grundsärskolan är större bland kommunala huvudmän jämfört med enskilda huvudmän. Bland enskilda huvudmän är i stället andelen lärare som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning större än motsvarande grupp bland kommunala huvudmän.

Bland de lärare som har lärarlegitimation, men inte behörighet för grundsärskolan, har majoriteten behörighet att undervisa i grundskolan. Ungefär 55 procent av lärarna med behörighet för annan skolform än grundsärskolan är behörig i grundskolan. Cirka 29 procent är behöriga i gymnasieskolan och 14 procent är behöriga i förskola och/eller förskoleklass.

Tabell 3. Antal och andel lärare med lärarlegitimation men behörighet för annan skolform än grundsärskolan efter typ av behörighet⁴ läsåret 2021/22

	Antal lärare	Andel lärare
1. Har lärarlegitimation, men inte behörig i grundsärskolan	3 058	100%
<i>därav med behörighet för undervisning i</i>		
1a. Förskola och/eller förskoleklass	425	14%
1b. Grundskola	1 674	55%
1c. Gymnasieskola	876	29%
1d. Gymnasiesärskola	83	3%

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverket läsåret 2021/22.

Not: Avrundning gör att andelarna inte summerar till 100 procent.

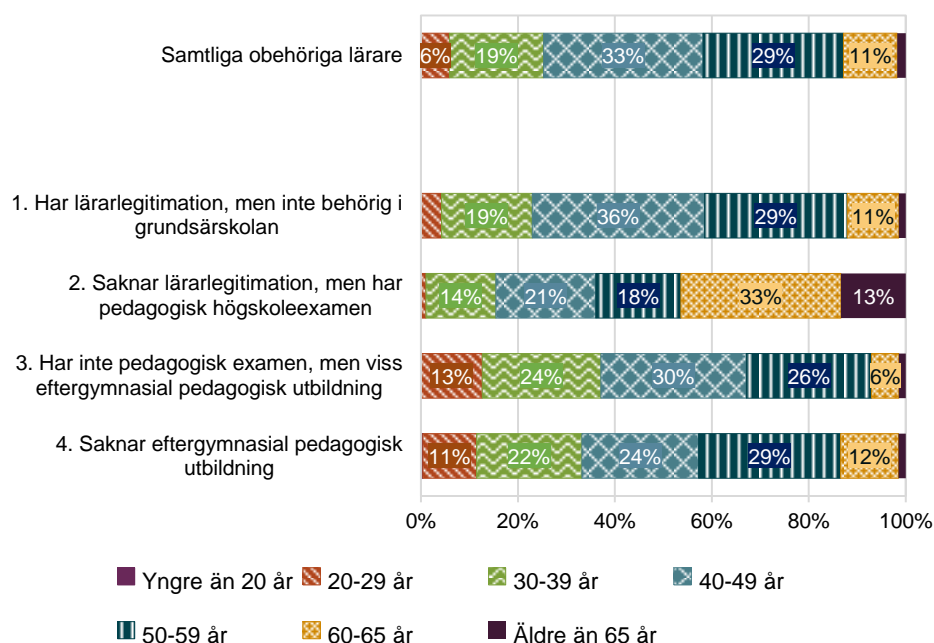
⁴ Lärare har ofta behörighet att undervisa i flera skolformer. I redovisningen har dock varje lärare räknats till en specifik redovisningsgrupp. Lärare med behörighet för gymnasiesärskolan räknas till 1d, oberoende av andra behörigheter, lärare med behörighet för gymnasieskolan räknas till 1c även om de också har behörighet för skolformer för lägre åldrar, lärare med behörighet för grundskolan räknas till 1b även om de också har behörighet att undervisa i förskola och/eller förskoleklass och lärare som enbart är behöriga att undervisa i förskola och/eller förskoleklass räknas till 1a.

Könsfördelning och ålder

Genomsnittsåldern för lärare som tjänstgör i grundsärskolan läsåret 2021/22 är 48 år. De obehöriga lärarna är i genomsnitt ett år yngre, 47 år. Genomsnittsåldern skiljer sig dock åt mellan de olika grupperna av obehöriga lärare. Obehöriga lärare som har en lärarlegitimation, men inte behörighet för grundsärskolan, är i genomsnitt 47 år medan de som saknar lärarlegitimation, men har en pedagogisk högskoleexamen, i genomsnitt är 54 år gamla. De obehöriga lärarna som har en viss eftergymnasial pedagogisk utbildning men saknar en pedagogisk högskoleexamen respektive helt saknar en eftergymnasial pedagogisk utbildning är i genomsnitt något yngre, 43 respektive 46 år.

Följande diagram visar spridningen i ålder bland de obehöriga lärarna totalt sett samt fördelat efter utbildningsbakgrund.

Diagram 1. Åldersfördelning bland obehöriga lärare i grundsärskolan efter utbildningsbakgrund läsåret 2021/22

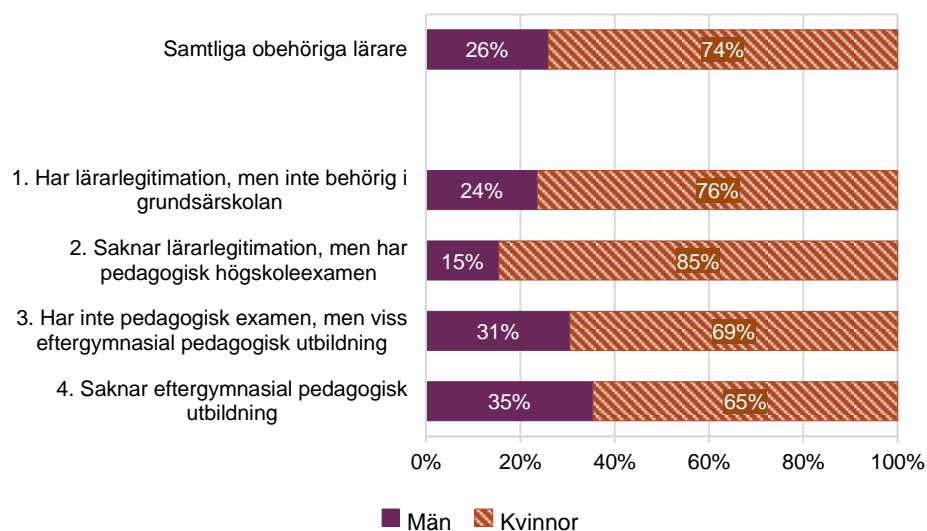

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Diagrammet visar att åldersfördelningen skiljer sig åt mellan de fyra olika grupperna av obehöriga lärare. Andelen lärare under 40 år är högre bland de som inte har en pedagogisk examen jämfört med de som har en lärarlegitimation men saknar behörighet för grundsärskolan samt med de som har en pedagogisk högskoleexamen men saknar en lärarlegitimation. De som saknar lärarlegitimation men har en pedagogisk högskoleexamen är generellt sett äldre än övriga grupper.

Av alla lärare i grundskolan läsåret 2021/22 utgör kvinnor 78 procent medan män utgör 22 procent. Andelen kvinnor bland de obehöriga lärarna är något lägre, 74 procent. Nedanstående diagram visar andelen kvinnor respektive män efter utbildningsbakgrund.

Diagram 2. Könsfördelning bland obehöriga lärare i grundskolan efter utbildningsbakgrund läsåret 2021/22

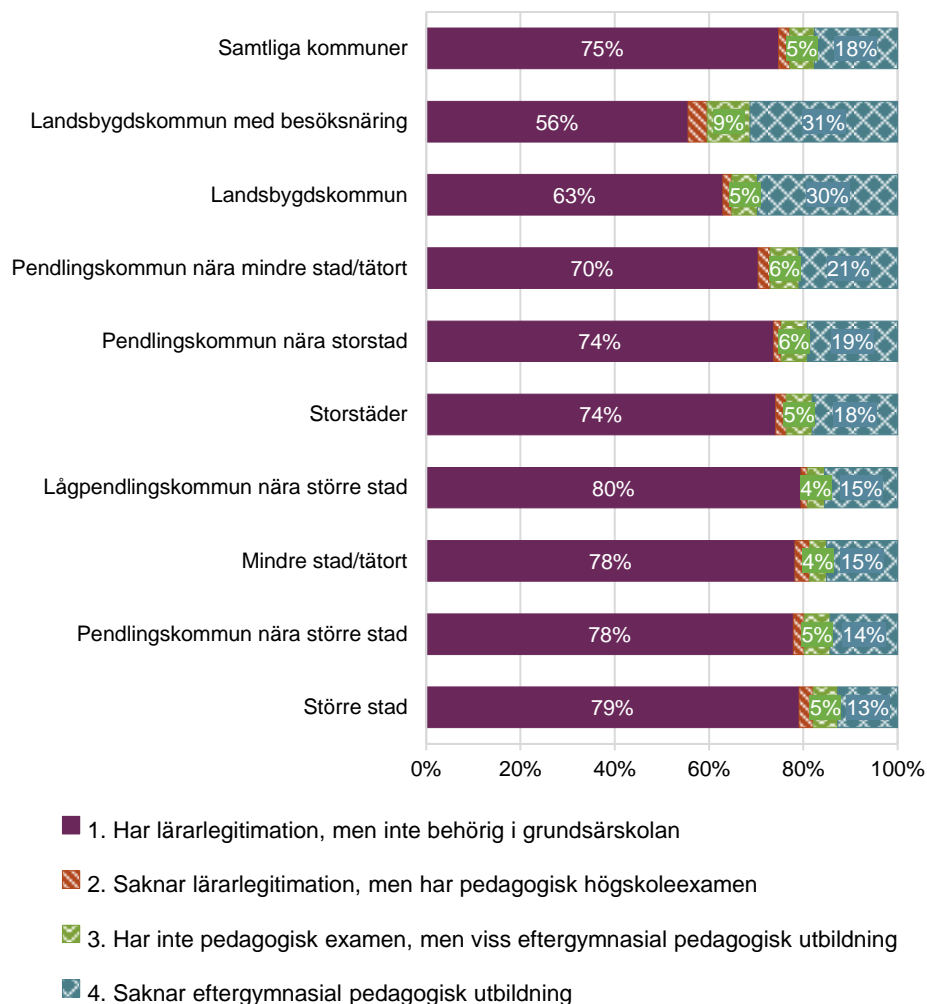
Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Andelen kvinnor är något högre, relativt gruppen obehöriga lärare i stort, bland de som har en lärarlegitimation men saknar behörighet i grundskolan samt de som har en pedagogisk högskoleexamen men saknar en lärarlegitimation. Omvänt är andelen män något högre, sett till hela gruppen obehöriga lärare, bland de som inte har en pedagogisk examen men viss eftergymnasial pedagogisk utbildning samt de som helt saknar sådan utbildning.

Kommungrupper

Fördelningen mellan de olika grupperna av obehöriga lärare varierar mellan olika kommungrupper⁵, vilket illustreras i diagram nedan.

Diagram 3. Andel obehöriga lärare efter kommungrupp och utbildningsbakgrund läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Not: En lärare som undervisar flera kommungrupper ingår i båda kommungrupperna.

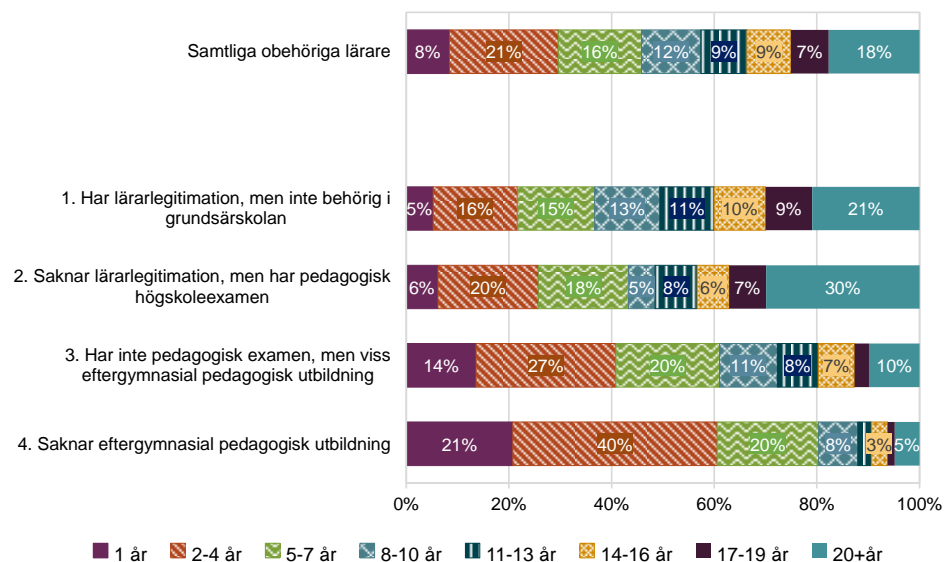
I lågpendlingskommun nära större stad har 80 procent av de obehöriga en lärarlegitimation med behörighet för annan skolform medan motsvarande andel i landsbygdskommun med besöksnäring är 56 procent. I landsbygdskommun och landsbygdskommun med besöksnäring saknar runt 30 procent av de obehöriga lärarna eftergymnasial pedagogisk utbildning. Lägst andel som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning finns i större städer, 13 procent.

⁵ Kommungruppsindelningen är gjord av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Kommunerna är indelade i nio grupper efter vissa strukturella egenskaper som bland annat befolkningsstorlek, pendlingsmönster och näringslivsstruktur. För mer information se: SKR. 2021. Kommungruppsindelning. <https://skr.se/skr/tjanster/kommunerochregioner/faktakommunerochregioner/kommungruppsindelning.2051.html> (hämtad 2022-08-16)

Erfarenhet i yrket

Bland alla lärare som undervisar i grundsärskolan är det genomsnittliga antalet år i yrket 12 år. Bland de obehöriga lärarna är antal år i yrket i genomsnitt 11 år, men antal år i yrket varierar mellan de fyra olika grupperna. Mest erfarenhet i yrket har de obehöriga lärarna som saknar lärarlegitimation men har pedagogisk högskoleexamen. De har i genomsnitt arbetat nästan 14 år i yrket. Därefter följer de obehöriga lärarna som har en lärarlegitimation men saknar behörighet att undervisa i grundsärskolan. De har i genomsnitt arbetat drygt 12 år i yrket. De obehöriga lärarna som inte har pedagogisk högskoleexamen, men viss eftergymnasial pedagogisk utbildning, respektive de som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning, har i genomsnitt arbetat 8 respektive drygt 5 år som lärare. Följande diagram visar spridningen i antal år som lärare bland de obehöriga lärarna totalt sett samt efter utbildningsbakgrund.

Diagram 4. Antal år som lärare, obehöriga lärare i grundsärskolan efter utbildningsbakgrund läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Not: Uppgifterna avser antal år som lärare under perioden 1978-2021. Beräkningen utgår från i hur många årgångar av registret över pedagogisk personal som personerna i fråga varit rapporterade som lärare i någon skolform.

Bland de obehöriga lärarna som har lärarlegitimation men som saknar behörighet i grundsärskolan har nästan 80 procent minst 5 års erfarenhet som lärare, endast 5 procent har arbetat 1 år eller kortare. Bland de som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning har drygt 60 procent arbetat färre än 5 år som lärare.

Under en period får lärare som anställdes före den 1 juli 2011 ansvara för undervisning och betygssättning i grundsärskolan även om de inte har legitimation, undantaget gäller som längst till den 30 juni 2028.⁶ Bland de

⁶ Skolverket. 2021. Krav för att få undervisa. <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/lararlegitimation-och-forskollararlegitimation/regler-och-krav-for-lararlegitimation/larar-och-forskollararlegitimation-och-krav-for-att-fa-undervisa> (hämtad 2022-10-24)

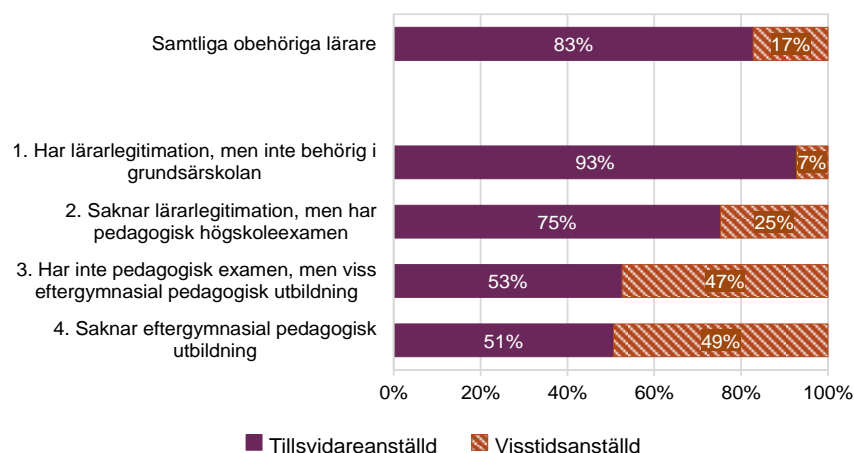
obehöriga som har en pedagogisk högskoleexamen, det vill säga de som har lärarlegitimation men som saknar behörighet för grundskolan samt de som saknar lärarlegitimation men har pedagogisk högskoleexamen, har 50 procent arbetat mer än 10 år som lärare och således arbetat minst sedan 2011. Även de som arbetat färre år än så kan ha anställts före den 1 juli 2011 i de fall de varit tjänstlediga som lärare under perioden.

Anställningsform

Bland de obehöriga lärarna i grundskolan har 83 procent en tillsvidareanställning. Huvudregeln är att bara lärare och förskollärare som har legitimation kan få en tillsvidareanställning. Det finns dock flera undantag för lärare i grundskolan vilket delvis kan förklara varför många obehöriga är tillsvidareanställda i skolformen. Bland annat är, som även beskrivs i avsnittet ovan, vissa lärare och förskollärare som blivit anställda före den 1 juli 2011 tillfälligt undantagna legitimationskravet. Vidare finns flera undantag för de som var anställda som lärare inom grundskolan eller gymnasieskolan den 1 december 2013 och inte har en lärarexamen, men har en speciallärarexamen eller i vissa fall en specialpedagogexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Dessa lärare får anställas utan tidsbegränsning i grundskolan för undervisning i ämnesområden trots att de saknar legitimation.⁷

Följande diagram visar hur andelen som har en tillsvidareanställning respektive visstidsanställning skiljer sig åt mellan de fyra olika grupperna av obehöriga lärare.

Diagram 5. Anställningsform bland obehöriga lärare i grundskolan efter utbildningsbakgrund läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Not: En lärare kan ha flera tjänster inom grundskolan. Läraren räknas som tillsvidareanställd i de fall läraren har en tillsvidareanställning i någon av sina tjänster i grundskolan.

⁷ Skolverket. 2021. Krav för att du ska få anställning. <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/lararlegitimation-och-forskollarlegitimation/regler-och-krav-for-lararlegitimation/larar--och-forskollarlegitimation-och-krav-for-att-fa-anstallning> (hämtad 2022-10-24)

Bland de obehöriga lärarna som har en lärarlegitimation, men saknar behörighet i grundskolan, har 93 procent en tillsvidareanställning. Även de som saknar lärarlegitimation men har en pedagogisk högskoleexamen är i högre grad tillsvidareanställda, 75 procent. Bland de som endast har viss eftergymnasial pedagogisk utbildning eller saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning är andelen betydligt lägre, 53 respektive 51 procent.

Undervisningsämnen och årskurser

I följande avsnitt tittar vi närmre på gruppen obehöriga lärare utifrån bland annat vilken årskurs eller inriktning de undervisar i. Dessutom beskrivs fördelningen av de obehöriga lärarna i olika undervisningsämnen.

Årskurser

Nedanstående tabell visar fördelningen av de obehöriga lärarna efter vilken årskurs eller inriktning läraren huvudsakligen undervisar i. Inom alla årskurser är det vanligast att de obehöriga lärarna har lärarlegitimation men behörighet för annan skolform än grundsärskolan. Andelen är högst i årskurs 1–3 och lägst bland de lärare som undervisar i ämnesområden, 83 respektive 72 procent. I årskurs 7–9 och bland de som huvudsakligen undervisar i ämnesområden är det 19 procent som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning medan motsvarande andel i årskurs 1–3 är 12 procent.

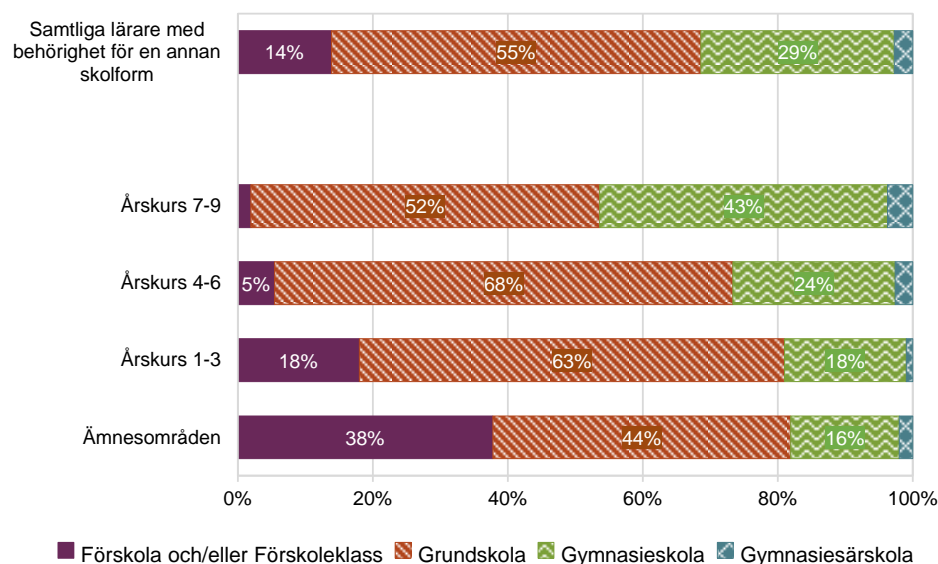
Tabell 4. Antal och andel obehöriga lärare i grundsärskolan per huvudsaklig årskurs/inriktning samt efter utbildningsbakgrund läsåret 2021/22

	Antal lärare	Därav som huvudsakligen undervisar i			
		Åk 1–3	Åk 4–6	Åk 7–9	Ämnesområden
Samtliga obehöriga lärare	4 091	381	947	1639	1124
<i>därav andel som</i>					
1. Har lärarlegitimation, men inte behörig i grundsärskolan	75%	83%	77%	73%	72%
2. Saknar lärarlegitimation, men har pedagogisk högskoleexamen	2%	3%	2%	1%	4%
3. Har inte pedagogisk högskoleexamen, men viss eftergymnasial pedagogisk utbildning	5%	3%	5%	6%	5%
4. Saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning	18%	12%	16%	19%	19%

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Bland de obehöriga lärarna som har en lärarlegitimation men saknar behörighet i grundsärskolan är majoriteten, 55 procent, behöriga att undervisa i grundskolan. Diagrammet som följer visar vilka skolformer dessa lärare har behörighet att undervisa i, efter vilken årskurs eller inriktning i grundsärskolan som läraren huvudsakligen undervisar i.

Diagram 6. Andel obehöriga lärare i grundsärskolan med lärarlegitimation och behörighet för andra skolformer, efter typ av behörighet⁸ och årskurs där de främst undervisar, läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

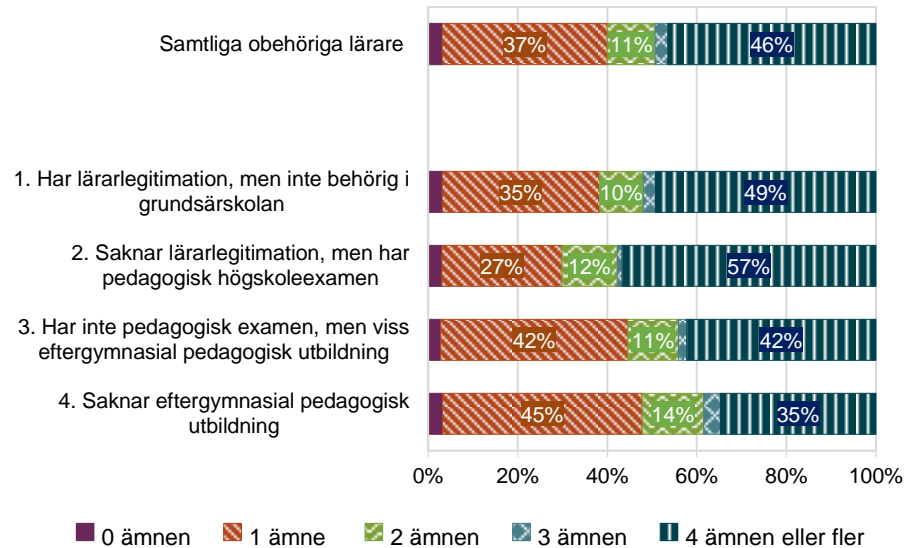
Vilka behörigheter läraren har skiljer sig åt mellan lärare i olika årskurser. Exempelvis är det vanligare att de som undervisar i årskurs 7–9 är behöriga att undervisa i gymnasiesärskolan jämfört med lärare som undervisar i de lägre årskurserna. Vidare är det vanligare att de som undervisar i grundsärskolans ämnesområden är behöriga att undervisa i förskola och/eller förskoleklass jämfört med de som huvudsakligen undervisar i årskurs 1–9.

⁸ Se not 4.

Antal undervisningsämnen

Det finns även vissa skillnader mellan de fyra grupperna av obehöriga lärare sett till hur många ämnen lärarna undervisar i, vilket följande diagram visar.

Diagram 7. Andel obehöriga lärare i grundsärskolan efter utbildningsbakgrund samt antal undervisningsämnen läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

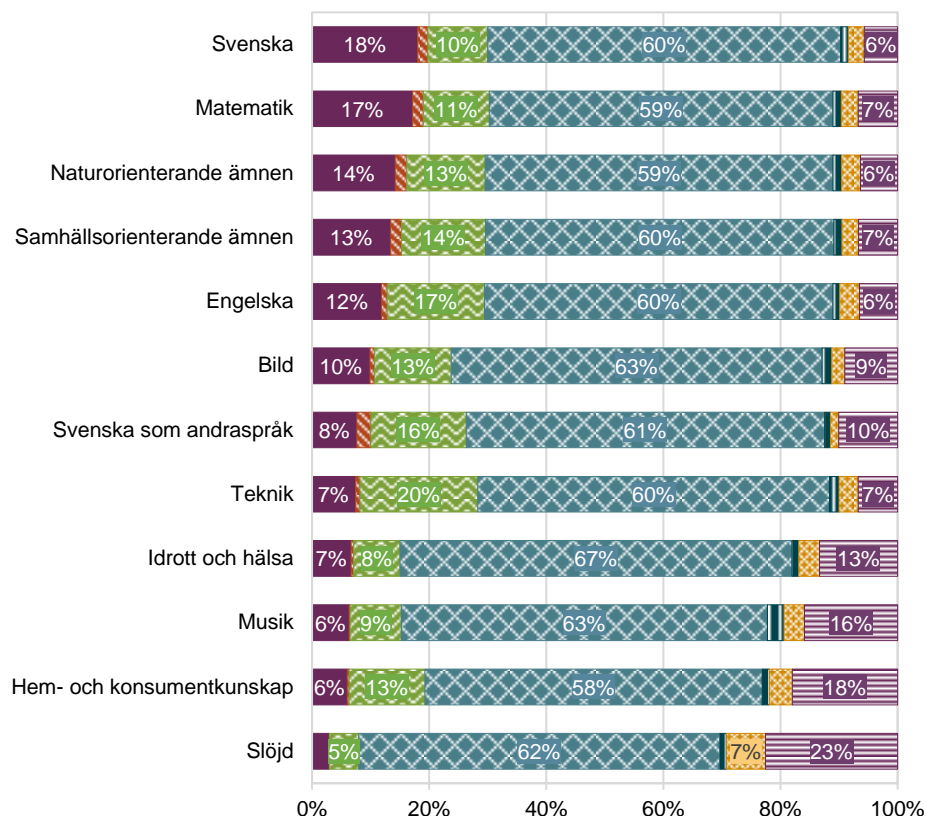
Not: Lärare som saknar undervisning bedriver ingen egen undervisning utan arbetar heltid med en eller ett fåtal pedagogiska sysslor, exempelvis stöd/mentorskap till elever.

Bland de obehöriga lärarna som har en lärarlegitimation, men saknar behörighet i grundsärskolan, samt de som saknar lärarlegitimation, men har pedagogisk högskoleexamen är det vanligast att man undervisar i fyra eller fler ämnen. I dessa grupper undervisar hälften, eller mer, av lärarna i fyra eller fler undervisningsämnen. Bland de som helt saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning är det i stället vanligast att man undervisar i ett ämne.

Undervisningsämnena

De obehöriga lärarna utgör en olika stor andel av de undervisande lärarna i grundskolans olika ämnen. I följande diagram redovisas både andelen behöriga lärare och andelen obehöriga lärare i grundskolan läsåret 2021/22 per undervisningsämne.

Diagram 8. Andel tjänstgörande lärare utifrån behörighet och utbildningsbakgrund per undervisningsämne läsåret 2021/22

- Behörighet i ämne och stadium
- Behörighet i ämne men inte stadium
- Behörig i grundskolan, men inte i ämne
- 1. Har lärarlegitimation, men inte behörig för grundskolan
- 2. Saknar lärarlegitimation, men har pedagogisk högskoleexamen
- 3. Har inte pedagogisk examen, men viss eftergymnasial pedagogisk utbildning
- 4. Saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Not: Samma lärare kan undervisa i flera olika ämnen.

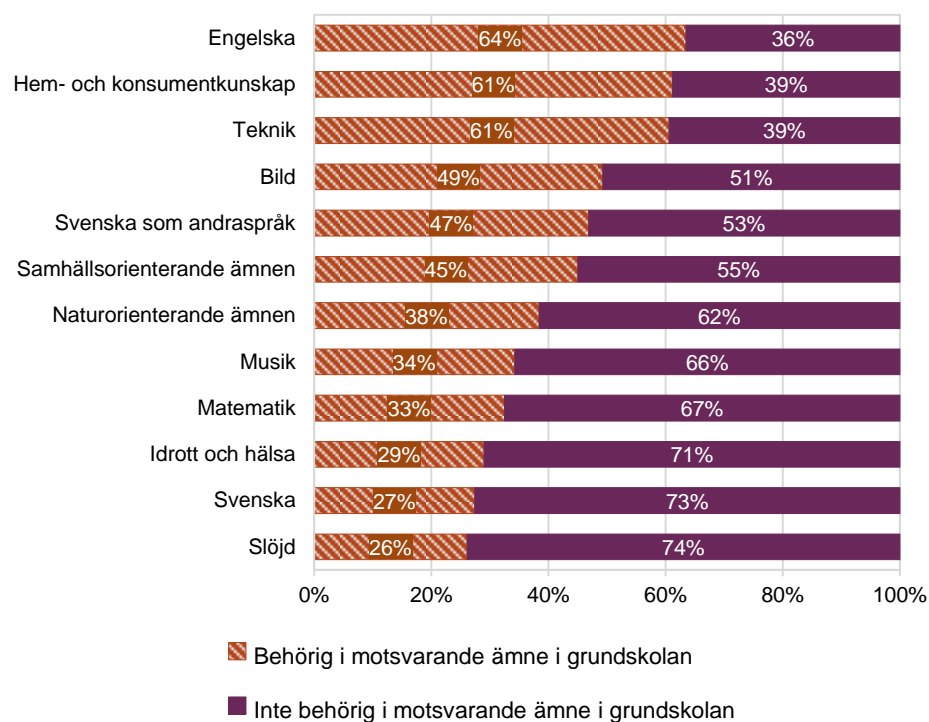
Andelen som helt saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning är störst i ämnena slöjd, hem- och konsumentkunskap och musik. I dessa ämnen saknar mellan 16

och 23 procent av lärarna eftergymnasial pedagogisk utbildning. I slöjd är enbart 3 procent av de undervisande lärarna behöriga i både skolform, årskurs och ämne.

I många undervisningsämnen utgör lärare som är behöriga att undervisa i grundsärskolan, men inte i det specifika ämnet, en stor andel av de obehöriga lärarna. Störst andel lärare som är behöriga för grundsärskolan, men inte i ämnet, är det i ämnena teknik och engelska.

Av de lärare som har lärarlegitimation men inte är behöriga att undervisa i grundsärskolan är det flera som är behöriga att undervisa i motsvarande ämne i grundskolan. Andelen varierar dock stort mellan ämnen vilket illustreras i diagram 9.

Diagram 9. Andel med behörighet för motsvarande ämne i grundskolan⁹ av samtliga lärare med legitimation med behörighet för en annan skolform än grundsärskolan per undervisningsämne läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Not: Samma lärare kan undervisa i flera olika ämnen.

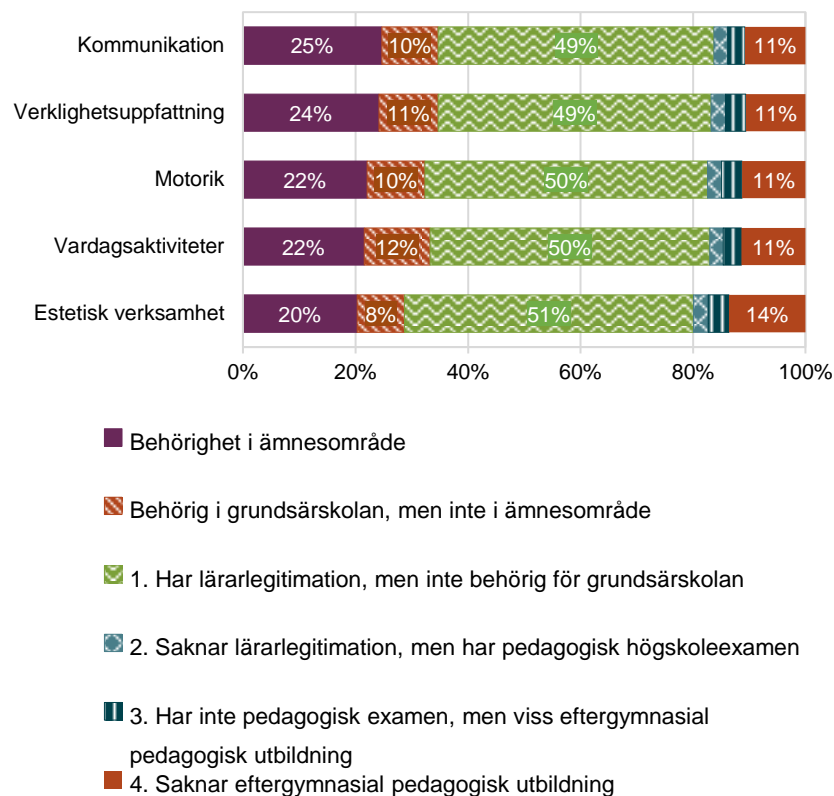
I ämnet engelska är andelen störst, där är 64 procent av de med lärarlegitimation men behörighet för annan skolform än grundsärskolan behöriga att undervisa i motsvarande ämne i grundskolan. Motsvarande andel i ämnet slöjd är 26 procent.

Andel behöriga lärare är högre bland de som undervisar i grundsärskolans ämnesområden, jämfört med de som undervisar i grundsärskolans ämnen. I

⁹ För att beräkna antal med behörighet i motsvarande ämne i grundskolan har vi tagit hänsyn till lärarnas ämnesbehörigheter i grundskolan. Ingen hänsyn har tagits till vilka årskurser läraren undervisar i eller är behörig att undervisa i. Lärare som är behöriga att undervisa i fysik, kemi och/eller biologi har räknats som behörig i naturorienterande ämnen och lärare som är behöriga i samhällskunskap, historia, religion och/eller geografi har räknats som behörig i samhällsorienterade ämnen.

följande diagram redovisas både andelen behöriga lärare och andelen obehöriga lärare i grundskolans ämnesområden läsåret 2021/22.

Diagram 10. Andel tjänstgörande lärare utifrån behörighet och utbildningsbakgrund per ämnesområde läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22.

Not: Samma lärare kan undervisa i flera olika ämnesområden.

Andel behöriga lärare är högst bland dem som undervisar i kommunikation, 25 procent av de undervisande lärarna är behöriga att undervisa i ämnesområdet. I estetisk verksamhet är motsvarande andel 20 procent. Bland dem som undervisar i estetisk verksamhet saknar 14 procent eftergymnasial pedagogisk utbildning.

Utbildningsbakgrund

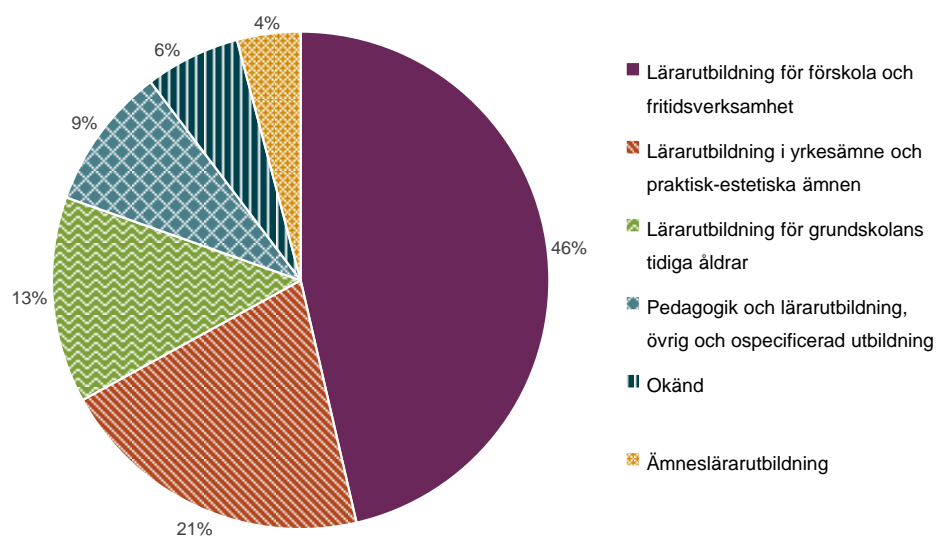
I detta avsnitt tittar vi närmre på de lärare som saknar lärarlegitimation och vilken utbildning dessa har. Vi tittar dels på lärarnas utbildningsnivå, dels på deras utbildningsinriktning.

Lärare med pedagogisk högskoleexamen men som saknar lärarlegitimation

De 97 obehöriga lärarna som saknar lärarlegitimation, men har en pedagogisk högskoleexamen, utgör drygt 2 procent av de obehöriga lärarna i grundskolan. Det kan till exempel handla om lärare som valt att inte ansöka om legitimation eller som av olika skäl inte har beviljats legitimation.

Följande diagram visar utbildningsinriktning för högsta pedagogiska utbildning bland dessa lärare.

Diagram 11. Utbildningsinriktning för högsta pedagogiska utbildning bland obehöriga lärare i grundskolan som har pedagogisk högskoleexamen men saknar lärarlegitimation läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22. Uppgifter om högsta pedagogiska utbildning är hämtade från SCB:s utbildningsregister och indelningen följer svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2020).

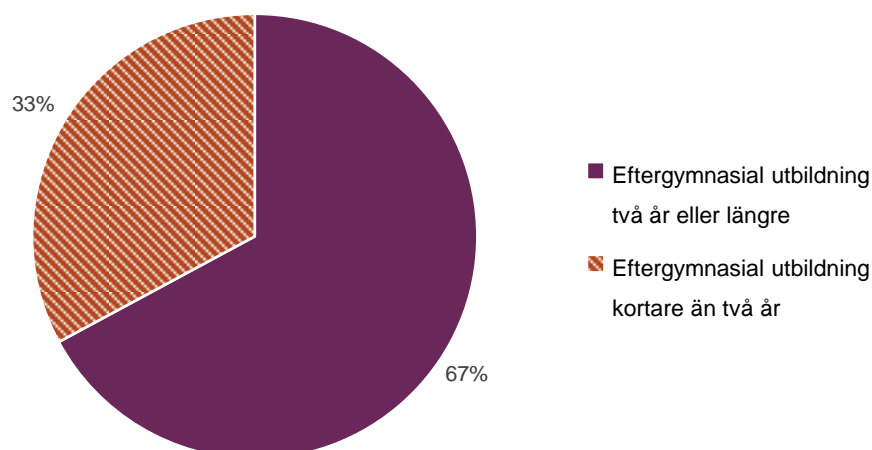
Bland de obehöriga lärarna som har en pedagogisk högskoleexamen, men som saknar lärarlegitimation, är de vanligast förekommande utbildningsinriktningarna ”Läroutbildning för förskola och fritidsverksamhet”, ”Läroutbildning i yrkesämne och praktisk-estetiska ämnen” och ”Läroutbildning för grundskolans tidiga åldrar”. Av de 45 lärare som har en läroutbildning för

förskola eller fritidsverksamhet är det 10 som har det i kombination med en speciallärar- eller specialpedagogutbildning.

Lärare med viss eftergymnasial pedagogisk utbildning men som saknar pedagogisk högskoleexamen

De 213 lärare som saknar pedagogisk högskoleexamen, men har viss eftergymnasial pedagogisk utbildning, utgör cirka 5 procent av de obehöriga lärarna. En övervägande andel, 67 procent, av dessa lärare har en eftergymnasial utbildning som är två år eller längre. Följande diagram visar högsta utbildningsnivå för dessa lärare.

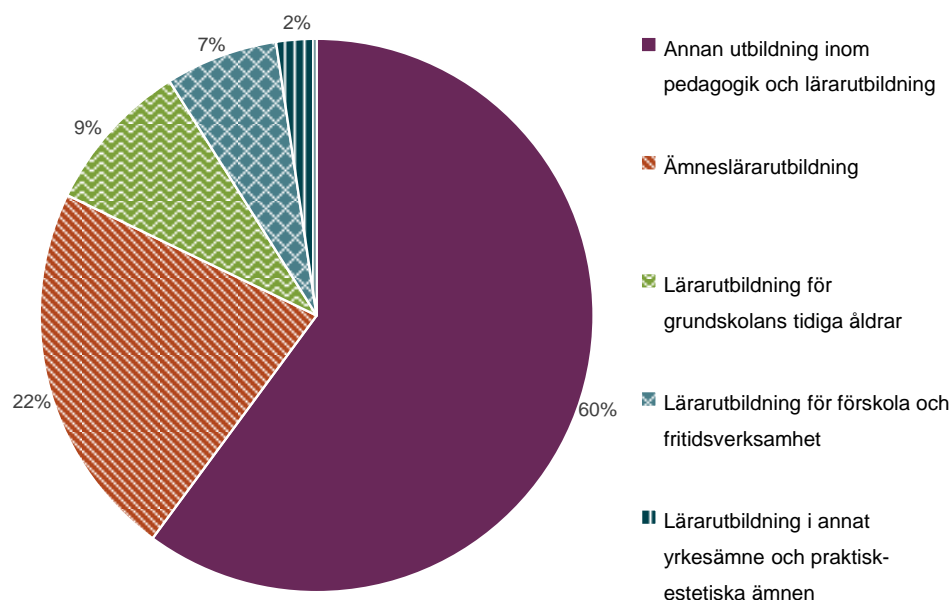
Diagram 12. Utbildningsnivå för högsta utbildning bland obehöriga lärare i grundskolan med viss eftergymnasial pedagogisk utbildning men som saknar pedagogisk högskoleexamen läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22. Uppgifter om högsta pedagogiska utbildning är hämtade från SCB:s utbildningsregister och indelningen följer svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2020).

Följande diagram visar utbildningsinriktning bland denna grupp lärare.

Diagram 13. Utbildningsinriktning för högsta utbildning bland obehöriga lärare i grundskolan med viss eftergymnasial pedagogisk utbildning men som saknar pedagogisk högskoleexamen läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22. Uppgifter om högsta pedagogiska utbildning är hämtade från SCB:s utbildningsregister och indelningen följer svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2020).

Bland de obehöriga lärarna som har en viss eftergymnasial pedagogisk utbildning, men saknar pedagogisk högskoleexamen, är ”Annan utbildning inom pedagogik och lärarutbildning” den vanligast förekommande utbildningsinriktningen, följt av ämneslärarutbildning, 60 respektive 22 procent har studerat dessa inriktningar.

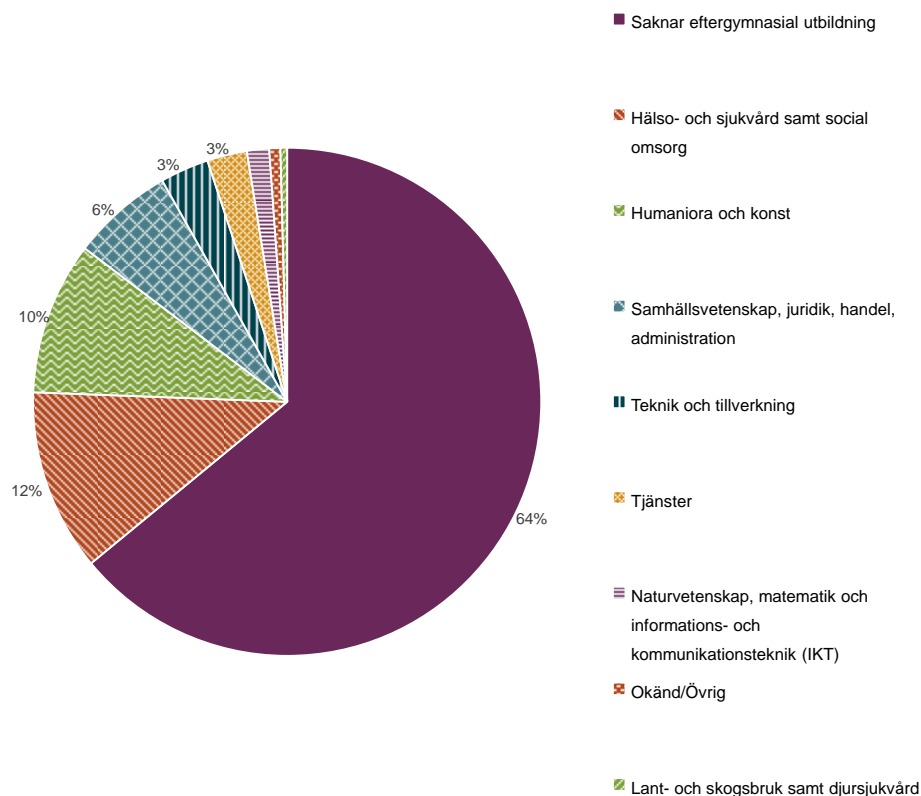
Lärare som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning

Av de obehöriga lärarna i grundskolan saknar knappt 18 procent eftergymnasial pedagogisk utbildning. Av dessa har 36 procent en annan eftergymnasial utbildning¹⁰. Därutöver har knappt 60 procent en gymnasial utbildning och knappt 5 procent en förgymnasial utbildning.

Följande diagram visar utbildningsinriktning bland de som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning.

¹⁰ Med eftergymnasial utbildning avses eftergymnasiala studier av olika omfattning. Utbildningen behöver inte vara fullföljd.

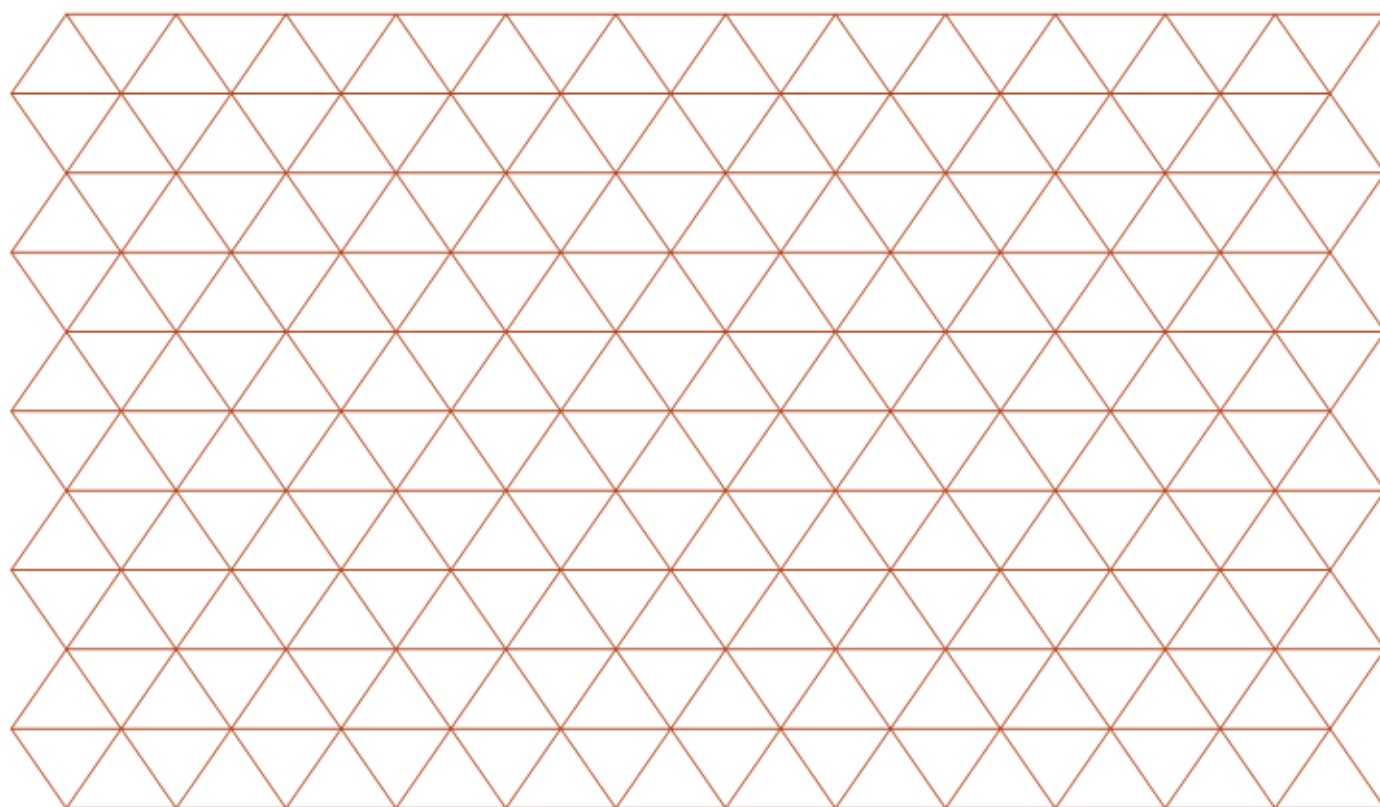
Diagram 14. Eftergymnasial utbildningsinriktning bland lärare i grundskolan som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning, läsåret 2021/22

Källa: Bearbetningar av uppgifter från Skolverkets lärarregister läsåret 2021/22. Uppgifter om utbildningsinriktning är hämtade från SCB:s utbildningsregister avser individens högsta utbildning. Indelningen följer svensk utbildningsnomenklatur (SUN 2020).

Den vanligaste utbildningsinriktningen bland de obehöriga lärarna som har eftergymnasial utbildning är ”Hälso- och sjukvård samt social omsorg” följt av ”Humaniora och konst”. Det är 12 respektive 10 procent av de obehöriga lärarna som saknar eftergymnasial pedagogisk utbildning som studerat eftergymnasial utbildning inom dessa inriktningar.

Inom den övergripande utbildningsinriktningen ”Hälso- och sjukvård samt social omsorg” är de vanligast förekommande utbildningsinriktningarna ”Fritidsverksamhet för barn och ungdom” samt ”Social omsorgsutbildning, socialpedagogisk behandling”.

Skolverket

www.skolverket.se